

نقش روابط اجتماعی بر نمای خانه‌های بعد از انقلاب اسلامی (نمونه موردی: حوزه جغرافیایی شهر اصفهان)

محمد شیخ بهائی

دانشجوی دکتری گروه معماری، مرکز تحقیقات افق‌های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه

آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

شهاب کریمی نیا

استادیار گروه معماری، مرکز تحقیقات افق‌های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد

اسلامی، نجف آباد، ایران (نویسنده مسئول)

shb.kariminiya@gmail.com

محمدباقر کجباف

استاد گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان

زهرا فنائی

استادیار گروه هنر، مرکز تحقیقات افق‌های نوین در معماری و شهرسازی، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی،

نجف آباد، ایران

پذیرش: ۱۴۰۱/۶/۲۳

دریافت: ۱۴۰۰/۷/۲۰

چکیده

نمای خانه‌ها دارای نقشی مؤثر بر نظم عمومی چهره شهر است. در چهار دهه اخیر شکل نمای اصلی خانه‌ها در شهر اصفهان دستخوش تغییراتی شده که تحت تأثیر عوامل متنوعی بوده است. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش روابط اجتماعی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر شکل نمای اصلی خانه‌های شهر اصفهان در بازه زمانی از سال ۱۳۵۷ تا آخر سال ۱۳۹۶ شمسی می‌باشد. در این تحقیق ۱۳۵ خانه به روش گلوله برفی در شهر اصفهان انتخاب شد. تحلیل پژوهش از نوع تحلیل محتوا است و کیفی می‌باشد. در این پژوهش روابط اجتماعی به‌عنوان متغیر مستقل و نمای اصلی خانه به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شد. بر اساس مطالعات انجام شده، روابط اجتماعی خود را به صورت نشان دادن تمایز و بیشتر در معرض نمایش دادن قرار دادن، در نمای خانه‌ها نشان می‌دهد. نتایج حاصل از تحلیل نمونه‌های مورد بررسی نشان داد که روابط اجتماعی نقش مؤثری بر شکل نمای اصلی خانه‌های شهر اصفهان در چهار دهه اخیر داشته است.

واژگان کلیدی: سبک زندگی، فرهنگ، نمای اصلی خانه، روابط اجتماعی.

مقدمه

نمای خانه‌ها دارای نقشی مؤثر بر نظم عمومی چهره شهر است. آنچه امروزه در سطح شهرها از جمله اصفهان دیده می‌شود بیانگر نوعی از بی‌نظمی است که تحت تأثیر عوامل متفاوتی می‌باشد. خانه‌های امروزی در قیاس با خانه‌های گذشته دچار نوعی از بحران هویتی گردیده است. آنچه که در معماری بومی (ریشه‌های محلی یک معماری) دیده می‌شود، هماهنگی تمام شرایط محیطی و نیازهای ساکنین به دنبال حفظ آسایش کاربران و بیان‌کننده هویت اجتماعی و فرهنگی آن‌ها بوده است (کلت و نیپر، ۱۹۹۵: ۱۸)^۱. اما فرایندهای تقلیدی خانه‌های امروزی بدون توجه به ارزش‌های هویتی، فرهنگی، خاطرات فردی و جمعی و شیوه زندگی اصیل ساکنان، بحران هویتی درخانه‌ها را به همراه داشته است (حیدرنتاج و احمدی، ۱۳۹۸: ۱۹). مجموعه‌ای از روابط انسانی که به‌ظاهر استوار اما در طول زمان ناپایدارند، در آفرینش فضای معماری مؤلفه‌ای بسیار تعیین‌کننده به شمار می‌آیند. این مجموعه روابط، هم به مکان انسان‌ها بر مبنای اندیشه‌ها، سلیقه‌ها و نیازهایشان می‌نگرد و هم ناظر بر ارزش‌هایی است که آدمیان میان خود برقرار می‌کنند (فلامکی، ۱۳۹۳: ۵۱). فرهنگ در مقایسه با جهان بینی دارای اولویت است و این در حالی است که ارزش‌ها از جهان بینی‌ها تولید می‌شوند (راپاپورت، ۲۰۰۵)^۲. نظام فرهنگی و روابط اجتماعی به هم پیوسته‌اند. از یک طرف فرهنگ محصول روابط اجتماعی است که شدت این رابطه بر فرهنگ تأثیر می‌گذارد. بدین معنی که برقراری و تداوم روابط اجتماعی سبب تقویت ارزش‌ها و هنجارها یا فرهنگ می‌شود و از سوی دیگر، فرهنگ شرایط و نحوه شکل‌گیری روابط اجتماعی را تعیین می‌کند (طالبی، ۱۳۸۳: ۱۶۱). روابط اجتماعی بخش اصلی زندگی انسان را در بر گرفته و انسان‌ها را به‌عنوان موجوداتی اجتماعی به هم وابسته کرده است (کلاتری و حسینی زاده آرانی، ۱۳۹۶: ۲۶۵) شکل خانه نتیجه گسترده عوامل فرهنگی - اجتماعی است (حیدرنتاج و احمدی، ۱۳۹۸: ۱۹).

در جامعه سنتی، مبنای هویت اجتماعی بیشتر ویژگی‌های انتسابی بود، در حالیکه در جامعه مدرن دو عامل «موقعیت فرد در نظام تولید» و جدیدتر از آن «سبک زندگی» مبنای هویت اجتماعی است (سیدی و بیرقی، ۱۳۹۱: ۳۱). هرچند امروز فاکتورهای اجتماعی مؤثر در سنت‌های مردمی خانه‌سازی رفته‌رفته اهمیت خود را از دست می‌دهند ولی همچنان نمی‌توان گفت که عوامل فیزیکی، شکل خانه را تعیین می‌کنند؛ چرا که فاکتورهای اجتماعی - فرهنگی جدیدی جایگزین فاکتورهای قبلی شده‌اند. وارد شدن خانه به فرآیند مد که خود موجب شکل‌گیری آرمان جدیدی تحت عنوان "آرمان حیثیت" در زمینه‌ی شکل خانه شده است. شیک بودن خانه، استفاده از مصالح جدید و متنوع در آن، باز نشدن آن به سمت نامناسب کوچک و... مثال‌هایی از این فاکتورهای جدید هستند. درنهایت، خانه وسیله یا ابزاری برای شکل دادن به هویت شده است (راپاپورت، ۲۰۰۵). از نظر زیمل سبک زندگی، تجسم تلاش انسان است برای یافتن ارزش‌های بنیادی یا به تعبیری فردیت برتر خود در فرهنگ عینی اش و شناساندن آن به دیگران. انسان برای معنای مورد نظر خود (فردیت برتر) شکل (صورتها) رفتاری را برمی‌گزیند. زیمل توان چنین گزینشی را سلیقه و این اشکال به هم مرتبط را سبک زندگی می‌نامد. بوردیو در کتاب "تمایز" شیوه‌هایی را

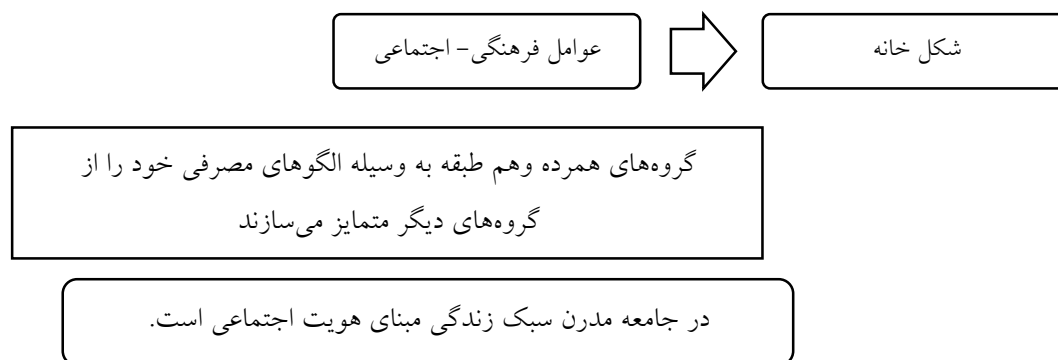
۲- Kellett & Napier

۳-Rapoport

تحلیل می کند که گروه های همبرده وهم طبقه خود را به وسیله آن از الگوهای مصرفی گروه دیگر متمایز می سازند (سیدی و بیرقی، ۱۳۹۱: ۳۱). به نظر می رسد در جامعه مدرن ایران ارزشهای جدید نسبت به ارزشهای دینی پیشی گرفته اند. جهت گیری جامعه شناسی معاصر به سمت پذیرش اهمیت روبه افزایش مصرف سبک زندگی در شکل دادن به هویت شخصی و جمعی است (گیدنز، ۱۳۹۱: ۱۱۹).

فرضیه اصلی: روابط اجتماعی بر شکل نمای اصلی خانه ها تاثیر دارد.

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش روابط اجتماعی به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر شکل نمای اصلی خانه های شهر اصفهان در بازه زمانی از سال ۱۳۵۷ تا آخر سال ۱۳۹۶ شمسی می باشد

پیشینه تحقیق

بررسی محیط و رفتار اجتماعی در چند دهه اخیر نظر بسیاری از نویسندگان و پژوهشگران را به خود جلب کرده است. رفتار انسان محصول محیط و بیولوژی و تعامل این دو با یکدیگر است. کیفیت بالای محیط باعث افزایش روابط اجتماعی می شود و بالعکس. همچنین مطالعاتی به بررسی تفاوت های سلیقه و علایق هنری افراد به دلیل تفاوت های فرهنگی طبقات پرداخته است (گارتمن، ۲۰۱۳)۳.

ریشه های نگرش اجتماعی و فرهنگی در معماری را باید در علوم جامعه شناسی و فرهنگ شناسی جستجو کرد. موضوع جامعه شناسان، مقیاس های مختلف اجتماعات انسانی از یک فرد تا خانواده و مجموع چند خانوار را در بر می گیرد و محققین معمار در تعاریف متعدد فرهنگ، بر آداب و رسوم، سنتها و کردار های اجتماعی، افکار و اعتقادات و نقش آن ها در معماری تمرکز دارند. (معماریان، ۱۳۸۴: ۳۷۳-۳۷۰)

تحلیل روابط اجتماعی فضا در اوایل دهه ۱۹۷۰ توسط استدمن، بیل هیلیر و جولیان هانسن و همکارانشان در مدرسه معماری پس از سال ها مطالعه در فرم های فضاهای سکونت بومی مطرح شد که هدف اصلی آن ها پی بردن به روابط اجتماعی در فضا

مانند ایجاد حریم‌ها و درجه خصوصی و عمومی بودن فضاها می‌باشد. در ایران نیز عباس زادگان و معماریان اولین محققانی بوده‌اند که به تحلیل روابط فضایی با توجه به عوامل فرهنگی و اجتماعی پرداخته‌اند (حیدرنتاج و احمدی، ۱۳۹۸: ۳۰).

در میان اندیشمندان علوم رفتاری، آموس راپاپورت فردی است که موضوع کنش متقابل انسان و محیط را مطرح کرده است. به نظر او هر محیط شهری مجموعه‌ای از ارتباطات متقابل میان عناصر محیطی و مردم است، ارتباطاتی که از الگوهای معینی پیروی می‌کنند و به این اعتبار معمولاً قابل پیشبینی و سازماندهی اند (تقوایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۵-۵۴). برخی از محققان بر تأثیر نابرابری‌های اجتماعی بر ایجاد تفاوت‌های ساختاری در شهرهای معاصر تمرکز کرده‌اند (ساواج، ۲۰۱۲)^۴ و نقش ابزاری معماری بر هویت و وضعیت اجتماعی افراد مورد بررسی پژوهش‌هایی بوده است (آرچر، ۲۰۱۵: ۴۳۰)^۵. رفتار و کنش اجتماعی شخص در محیط از ویژگی فضای پیرامون زندگی وی تأثیر می‌پذیرد. این ویژگی‌ها مجموعه کیفیات محیط هستند (تقوایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۵-۵۴).

مبانی نظری

سرمایه اجتماعی

به اعتقاد جامعه‌شناسان، شکل‌گیری طبقات اجتماعی متأثر از توزیع سرمایه در جامعه است (گرب، ۱۹۹۵)^۶. سرمایه اجتماعی در کنار دیگر اشکال سرمایه اما مهم‌تر از بقیه، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه قابلیت آن را دارد که روابط و مناسبات اجتماعی افراد را در جهت دستیابی بهتر به توسعه همه‌جانبه فراهم کند. سرمایه اجتماعی دستیابی به منافع جمعی افراد را تسهیل می‌کند و روابط باکیفیت بالاتری را بین افراد شکل‌دهی می‌کند. سرمایه اجتماعی از نظر بوردیو موقعیت‌ها و روابط گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است که دسترسی به فرصت‌ها، اطلاعات، منابع مادی و موقعیت اجتماعی را برای افراد افزایش می‌دهد (بوردیو، ۱۹۸۶)^۷. بوردیو تطابقی میان جایگاه اجتماعی، سلیقه و رفتارها در نظر می‌گیرد. به نظر بوردیو تطابقی میان فضای طبقات اجتماعی و فضای رفتارهای هر یک وجود دارد مثلاً اینکه فضای طبقه اجتماعی برتر، چه نوع ورزش‌ها، نوشیدنی‌ها، گرایش‌های سیاسی و غیره را ترجیح می‌دهند. به اعتقاد او هر در جامعه و هر دوره، ما با مجموعه‌ای از موقعیت‌های اجتماعی روبه‌رو می‌شویم که در قالب یک رابطه هم‌شکلی با یک‌رشته از فعالیت‌ها یا ثروت‌ها زیر چتر واحد گرد می‌آیند. بنا بر نظر فوکویاما اشکال سرمایه اجتماعی کمتر از دیگر اشکال سرمایه‌ای مفید نیستند چراکه آن‌ها نیز به افراد کمک می‌کنند تا به هدف‌های خود برسند (انصاری و عطایی، ۱۳۹۱: ۱۱۳).

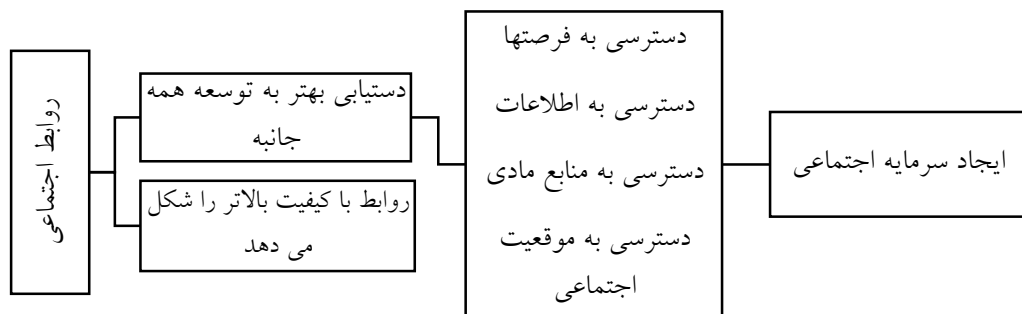
نمودار ۱: روند تبدیل روابط اجتماعی به سرمایه اجتماعی

۵- Savage

۶- Arche

۷- Grabb

۸- Bourdieu

منبع: پژوهشگران

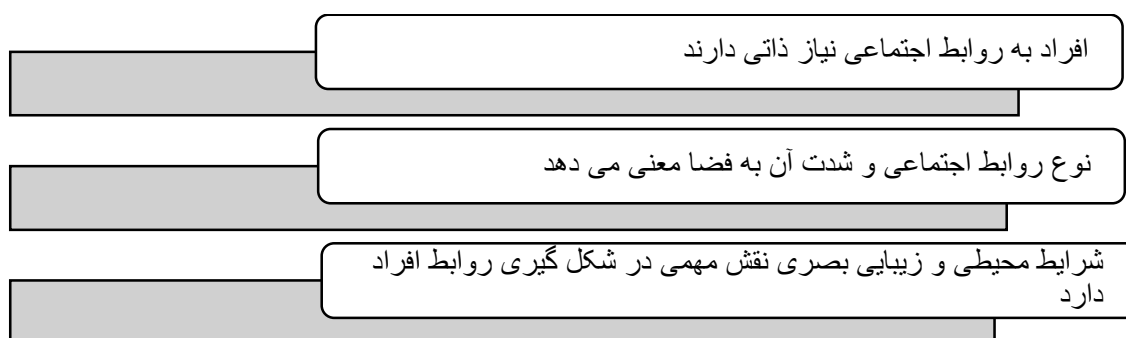
تطابق میان فضای طبقات اجتماعی و فضای رفتاری وجود دارد مثلاً اینکه طبقه اجتماعی برتر، چه نوع ورزش‌ها، نوشیدنی‌ها، گرایش‌های سیاسی و غیره را ترجیح می‌دهند

ارتباط روابط اجتماعی با فضا

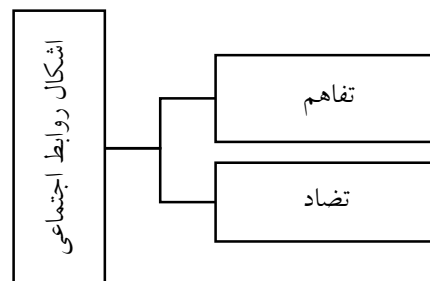
اصطلاح رابطه اجتماعی برای ترسیم شرایطی به کار می‌رود که دو یا چند نفر، در رفتاری مشارکت دارند که در چارچوب آن، هر یک از آنان، رفتار دیگری را به طرز معناداری به حساب می‌آورد و در نتیجه، رفتار مذکور بر همین اساس جهت می‌یابد (وبر، ۱۳۹۵: ۸۰). قوام و دوام جامعه به روابط اجتماعی و کمیت و کیفیت آن بستگی دارد. روابط اجتماعی اشکال متنوعی به خود می‌گیرد که در قالب دو الگوی کلان روابط مبتنی بر تفاهم و روابط مبتنی بر تضاد قابل دسته‌بندی است (تقوایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۵-۵۴). افراد به برقراری رابطه اجتماعی نیاز ذاتی دارند و به همین دلیل موقعیت‌هایی فراهم می‌آورند تا بتوانند آن را تجربه کنند. نظام فرهنگی و روابط اجتماعی به هم پیوسته‌اند. به این معنی که برقراری و تداوم روابط اجتماعی سبب تقویت ارزش‌ها و هنجارها یا فرهنگ می‌شود و از سوی دیگر، فرهنگ شرایط و نحوه شکل‌گیری روابط اجتماعی را تعیین می‌کند. رابطه اجتماعی و فرهنگی در فضا اتفاق می‌افتد. بنابراین فضا مجموعه‌ای از روابط اجتماعی و فرهنگی میان گروه خاص و مکان خاص را در بر می‌گیرد. این روابط مدت‌زمان خاصی دارند؛ بنابراین زندگی اجتماعی در فضا و زمان واقع شده و توسط آن محدود می‌شود. نوع روابطی که در فضا برقرار می‌شود و شدت آن‌ها، به فضا معنی می‌دهند (طالبی، ۱۳۸۳: ۱۶۱).

شرایط محیطی و زیبایی بصری نقش مهمی در شکل‌گیری روابط افراد دارد. به این ترتیب بین روابط اجتماعی و کیفیت محیط رابطه وجود دارد. کیفیت بالای محیط باعث افزایش روابط اجتماعی می‌شود و بالعکس. رفتار و کنش اجتماعی شخص

در محیط از ویژگی فضای پیرامون زندگی وی تاثیر می پذیرد (تقوایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۵-۵۴). این رویکرد تاکید بر ویژگی کارکردی احساسات در «رابطه» دارد. به طور کلی، نظریه پاداش در مورد کشش و جاذبه کاربرد دارد و این توجیه را فراهم می کند که افراد زیبا بیشتر از افراد عادی دوست داشته شوند، زیرا زیبایی خود نوعی پاداش است. یکی از عوامل روانی-اجتماعی رابطه، جاذبه ظاهری عامل مهمی در برقراری رابطه است (ربانی و کجباف، ۱۳۸۶: ۶۴).

نمودار ۲: اشکال روابط اجتماعی

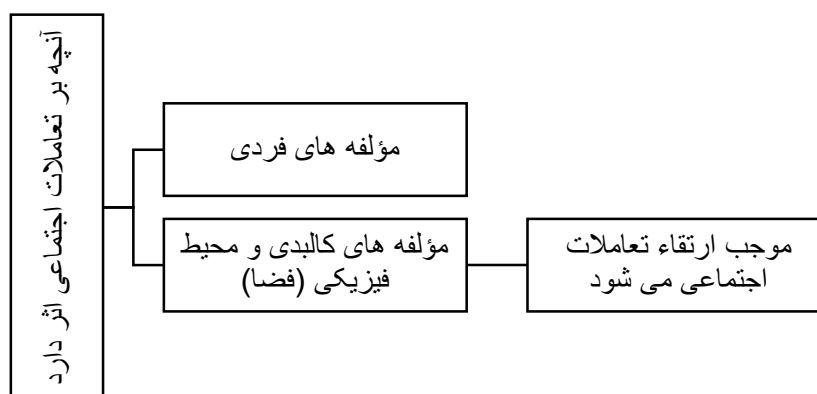
منبع: پژوهشگران

نقش مؤلفه‌های کالبدی و تعامل دوسویه روابط اجتماعی افراد

مؤلفه‌های فردی تأثیر مستقیم بر تعاملات اجتماعی دارند، ضمن اینکه مؤلفه‌های کالبدی و محیط فیزیکی به‌عنوان بستر شکل‌گیری روابط ساده و پیچیده اجتماعی را نمی‌توان نادیده گرفت، بنابراین نقش و قابلیت‌های طراحی محیط کالبدی و کیفیت عملکردی فضا در ارتقاء تعاملات اجتماعی تأیید می‌شود. تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آن‌ها شود و این واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است (بهزادفر و طهماسبی، ۱۳۹۲: ۱۷).

الگوی زیستی پنهان به عنوان یک تعریف پایه برای رسیدن به تحلیل روابط فضایی معرفی شده و آن را جنوتایپ می نامند (سهیلی و عارفیان، ۱۳۹۵: ۴۷۵). گروه های خاص به ویژه طبقات اجتماعی-اقتصادی از میان انواع کالاهای مصرفی، روش های لباس پوشیدن، غذا خوردن، آرایش کردن، مبلمان و تزئین داخلی منزل و... انتخاب هایی را انجام می دهند تا روش زندگی مجزای خود را مشخص و خود را از دیگران متمایز کنند (سیدی و بیرقی، ۱۳۹۱: ۳۱). روابط اجتماعی به عنوان یک فرایند در شهرهای بزرگ با وجود کثرت جمعیت، پیچیده تر می شود. در این شهرها تعاملات انسان ها بسیار زیاد است و به همان نسبت که جمعیت افزایش می یابد، ناهمگنی نیز زیادتر می شود. برخی از صاحب نظران به ابعاد مثبت این خصیصه اشاره می کنند که بر طبق آن شهر زمینه ای مساعد برای گونه های جدید زیستی و فرهنگی ایجاد کرده و مردم به دلیل تفاوتشان از یکدیگر به حال هم مفید واقع می شوند. سودمندی و کارایی در روابط بین افراد شهر به پیشرفته ترین شکل خود در قالب حرفه ها و مشاغل تخصصی متعدد قابل مشاهده است (تقوایی و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۵).

نمودار ۳: مؤلفه های مؤثر بر روابط اجتماعی

منبع: پژوهشگران

گروه های خاص به ویژه طبقات اجتماعی-اقتصادی از میان انواع کالاهای مصرفی، روش های لباس پوشیدن، غذا خوردن، آرایش کردن، مبلمان و تزئین داخلی منزل و... انتخاب هایی را انجام می دهند تا روش زندگی مجزای خود را مشخص و خود را از دیگران متمایز کنند

مواد و روش تحقیق

آنچه در محیط های اجتماعی اتفاق می افتد، آنچه که ریشه فرهنگی دارد، معانی مکان و فضا، معانی تاریخی و کیفیت زندگی از مواردی اند که در حل مشکلات و در اثبات فرضیه های خود از بررسی و تفسیر داده های غیر مشاهداتی کمک می گیرند.

مسائل کمی بیشتر در سایه اثبات عینی بررسی می شوند، حال آنکه بی شمار مسائل کیفی تنها از راه ذهن قابل اثبات اند (حیدری، ۱۳۹۵). راهبرد تحقیق کیفی، از شیوه های دست اول مواجهه با یک زمینه خاص به شمار می آید. این راهبرد، برای کسب آگاهی از چگونگی فهم مردم از خود و محیط، در شرایط واقعی زندگی روزمره مناسب بوده و با بهره گیری از تدابیر گوناگونی قابل انجام است. این روش به جای انکار نقش تفسیر، در گردآوری و تدوین اطلاعات، آن را مورد استفاده و تایید قرار می دهد. از ویژگی های این روش تحقیق می توان به کل نگری، تماس مداوم، نامحدود بودن محقق در نقش ابزار سنجش، تحلیل از طریق واژگان و نگارش شخصی و غیر رسمی را نامبرد (گروت و وانگ، ۱۳۹۲).

تحقیق حاضر از نوع توصیفی تحلیل محتوا به منظور توصیف عینی و کیفی مفاهیم، متنها، پدیده ها و فضاها به صورت نظام دار می باشد. در واقع قلمرو این تحقیق را متنهای مکتوب، شفاهی، تصویری و فضایی درباره موضوعی خاص تشکیل داده است. محقق در چنین تحقیقی به دنبال تجزیه و تحلیل و توصیف مطالب است.

در روش توصیفی تحلیل محتوا همانند سایر روشهای تحقیق محقق اقدام به شناخت مسئله و تعریف آن، تدوین فرضیه، نمونه گیری، گردآوری اطلاعات، تنظیم و طبقه بندی اطلاعات، تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری می نماید؛ یعنی فرایند تحقیق علمی را به طور منظم رعایت می کند. مبنا و معیار در تجزیه و تحلیل های کیفی مشخصا عقل، منطق، تفکر و استدلال است (حافظ نیا، ۱۳۹۳).

در این پژوهش ساختمان های مسکونی ساخته شده در ۴۰ سال بعد از انقلاب اسلامی در شهر اصفهان در ۸ دوره ۵ ساله (بین سالهای ۱۳۵۷ الی آخر ۱۳۹۶) انتخاب و با بررسی نمای اصلی آنها به روش توصیفی تحلیل محتوا و به صورت کیفی تحلیل شدند. برای یافتن تعداد خانه ها به صورت تصادفی در ۴۰ دوره ساله از فرمول زیر استفاده شده است. به گفته حافظ نیا، ۱۳۹۳ یکی از روش های آماری که معمولا در ارتباط با متغیرهای کیفی برای تعیین حجم نمونه مورد مطالعه مورد استفاده قرار می گیرد فرمول زیر است.

$$n = \frac{t^2 pq}{d^2}$$

$$d^2$$

۱/۹۶: t و ۰/۰۵: d و ۰/۱: q و ۰/۹: p در نظر گرفته شد، تعداد نمونه ها بر این اساس حداقل ۱۳۲/۷ مورد می باشد. برای بررسی صحیح بازه زمانی ۱۳۵۷ تا آخر سال ۱۳۹۶ حدود ۱۷ خانه مسکونی را در ۸ دوره ۵ ساله (۱۳۵) خانه) در محدوده شهر اصفهان در سال ۹۶ انتخاب کرده و بررسی نمود. با توجه به این نکته که تحلیل پژوهش حاضر به صورت کیفی است و در بعضی از دوره ها امکان یافتن ۱۷ خانه جهت تحلیل میسر نبود، لذا در بعضی از دوره ها تعداد خانه ها کمی کمتر و بعضی از دوره ها کمی بیشتر از حد تعیین شده است اما سعی شده تعداد نزدیک به ۱۷ خانه باشد.

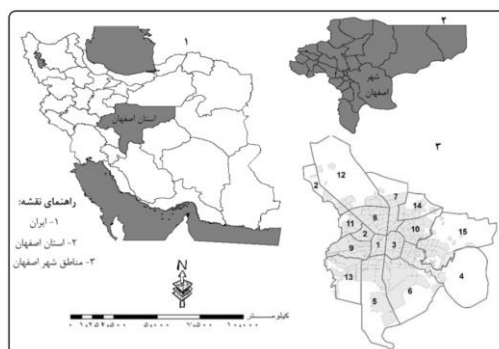
برای نمونه گیری از روش گلوله برفی^۸ استفاده شد. در این روش از اولین مشارکت کنندگان در تحقیق خواسته می شود تا با دیگران تماس و ارتباط برقرار نمایند و آنها را نیز در تحقیق مشارکت دهند (حافظ نیا، ۱۳۹۳). برای انتخاب ۱۳۵ خانه به صورت تصادفی از دو گروه دانشجویی (یک گروه ۱۱ نفره در ترم دوم سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ و یک گروه ۱۸ نفره در ترم اول سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸) خواسته شد از اطلاعات معماری داخلی و بیرونی خانه دوستانشان که در اصفهان ساکن هستند و آنها نیز اطلاعات معماری داخلی و بیرونی خانه دوستان و اقوامشان را که در اصفهان ساکن هستند جمع آوری کنند. هر دانشجویی گروه اول ۱۹ و گروه دوم ۱۳ خانه را به این روش جمع آوری کردند. پژوهشگران پس از بررسی خانه ها، مواردی که از نظر زمانی، محدوده مکانی یا نحوه جمع آوری اطلاعات صحیح نبود را حذف کردند و به ۱۳۵ خانه (حدود ۱۷ خانه در هر دوره ۵ ساله) دست یافتند.

در این پژوهش روابط اجتماعی به عنوان متغیر مستقل و نمای اصلی خانه به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. داده های تحقیق حاضر از نوع تحلیل محتوا است و کیفی می باشد جنبه آماری ندارد؛ البته در مواردی که امکان داشت جهت اثبات تحلیل های کیفی از تحلیل های کمی نیز استفاده شد.

محدوده مورد مطالعه

محدوده تحقیق شهر تاریخی اصفهان، مرکز استان اصفهان، با طول جغرافیایی ۵۱ درجه و ۳۹ دقیقه و ۴۰ ثانیه ی شرقی و عرض جغرافیایی ۳۲ درجه و ۳۸ دقیقه و ۳۰ ثانیه ی شمالی در قلب فلات ایران قرار دارد. بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ جمعیت این شهر ۱/۹۶۱/۲۶۰ نفر بوده که در ۱۵ منطقه ی شهری اسکان یافته اند (شریف نژاد و دیگران، ۱۳۹۹). محدوده زمانی تحقیق از ابتدای سال ۱۳۵۷ تا آخر سال ۱۳۹۶ می باشد.

تصویر ۱: موقعیت جغرافیایی شهر اصفهان

منبع: شریف نژاد و دیگران، ۱۳۹۹

یافته های تحقیق

جدول ۱: روابط اجتماعی بر اساس مبانی نظری پژوهش

روابط اجتماعی در قالب دو الگوی کلان روابط مبتنی بر تفاهم و روابط مبتنی بر تضاد قابل دسته‌بندی است.

در جامعه مدرن "سبک زندگی" یکی از عوامل ایجاد "هویت اجتماعی" است

• گروه‌های هم‌رده اجتماعی با انتخاب نوع پوشاک، خوراک، مسکن و ... سبک زندگی مجزای خود را مشخص و خود را از سایر طبقات اجتماعی متمایز می‌کنند.

طبقات اجتماعی حاصل توزیع سرمایه در جامعه است و "سرمایه اجتماعی" نیز نوعی از سرمایه می‌باشد.

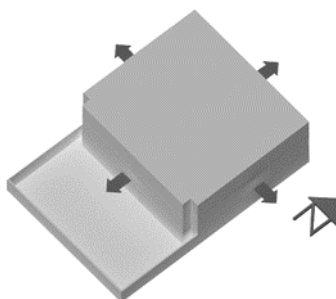
• ارتباط و هویت اجتماعی موجب ایجاد سرمایه اجتماعی است.

• سرمایه اجتماعی باعث دسترسی به فرصت‌ها، اطلاعات، منابع مادی، موفقیت اجتماعی و نیز دستیابی بهتر به توسعه همه‌جانبه می‌شود.

زیبایی تسهیل‌کننده روابط اجتماعی است.

منبع: پژوهشگران

بر اساس جدول ۱ روابط اجتماعی در قالب دو الگوی کلان روابط مبتنی بر تفاهم و روابط مبتنی بر تضاد قابل دسته‌بندی است. در دوره مدرن روابط اجتماعی می‌تواند سرمایه و هویت شخص باشد. شخص برای اینکه طبقه اجتماعی خود را از سایرین متمایز کند، سبک زندگی خاصی را نشان می‌دهد و با توجه به مطالعات انجام شده این سبک زندگی در شکل و نمای خانه مؤثر است؛ همین‌طور زیبایی و فضا نیز در تسهیل برقراری روابط اجتماعی تاثیر دارد. در نتیجه می‌توان گفت که در دوره مدرن سعی می‌شود نمای خانه‌ها متمایز و زیبا و نشان‌دهنده طبقه و هویت اجتماعی ساکنین یا ساکنین باشد و باید این تمایز را به جامعه نشان داد. در خانه درونگرا نمی‌توان تمایزها را به جامعه نشان داد و همچنین در صورت تمایل به عرضه تمایزها باید سایت خانه نیز مناسب بیشتر در معرض دید قرار گرفتن باشد. تصویر ۲ فرم خانه‌های معاصر اصفهان را بر اساس قوانین جاری نشان می‌دهد؛ این فرم امکان درونگرا بودن و برونگرا بودن را دارد.

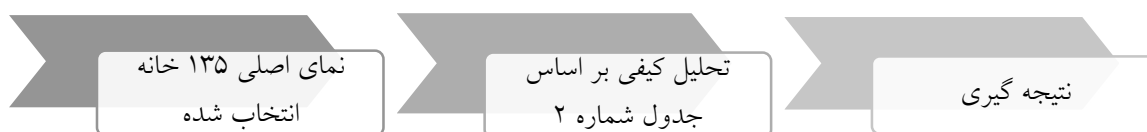
تصویر ۲: فرم خانه‌های اصفهان بر اساس ضوابط شهری در دوره تحقیق

جدول شماره ۲: معیار تاثیر روابط اجتماعی در نمای ساختمان بر اساس یافته های مبانی نظری و جدول شماره ۱

تاثیر روابط اجتماعی بر نمای ساختمان در جامعه مدرن	تاثیر روابط اجتماعی بر نمای ساختمان در جامعه سنتی
تمایز	تشابه
برونگرایی	درونگرایی
بیشتر در معرض دید قرار گرفتن	کمتر دیده شدن و دیده نشدن

منبع: پژوهشگران

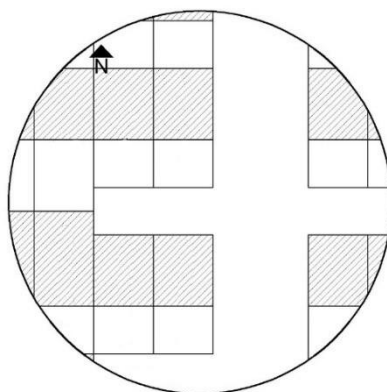
نمودار ۴: روند تحلیل کیفی نمای خانه ها

منبع: پژوهشگران

با توجه به قوانینی که در شهر اصفهان در چهار دهه اخیر جاری بود، ساختمان باید در سمت شمال زمین ساخته و سمت جنوب زمین به عنوان حیاط رها شود لذا جهت مقایسه بهتر نمای خانه ها، آنها بر اساس نحوه ارتباط شان با گذر به خانه هایی که تنها از یک ضلع با گذر در ارتباط اند- خانه های شمالی (خانه هایی که در سمت شمال گذر هستند و در ورودی خانه در حیاط باز می شود)، جنوبی (خانه هایی که در سمت جنوب گذر هستند و در ورودی خانه به ساختمان باز می شود) و شرقی یا غربی (خانه هایی که در سمت شرق یا غرب گذر هستند و در ورودی خانه به حیاط و ساختمان باز می شود) - خانه های که از سمت دو ضلع یا بیشتر با گذر در ارتباط اند و در آخر خانه هایی با ارتباط خاص با گذر که عمدتاً به اندازه یک در با گذر در تماس اند، تقسیم بندی شدند.

تصویر ۳: نحوه ارتباط خانه ها با گذر در شهر اصفهان

منبع: پژوهشگران

نمونه‌های مسکونی جمع‌آوری شده مربوط به هر دوره بررسی و تحلیل گردیده است و در نهایت جمع‌بندی می‌گردد همچنین تصاویر مربوط به هر دوره در جداول (شماره ۳ الی جدول شماره ۱۰) به تصویر کشیده شده است.

تحلیل خانه‌های دوره اول (۱۳۵۷ تا ۱۳۶۱)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

مشاهده می‌شود، خانه‌های قرار گرفته شده در هر دسته در جدول شماره ۳ از نظر فرم تفاوت فاحشی با یکدیگر ندارند. خانه‌ها از جهت مصالح مورد استفاده در نما به ۳ دسته پوشش نما با سنگ سفید چینی (۱، ۲، ۶، ۷، ۱۲، ۱۴، ۱۵ و ۱۶)، پوشش نما با آجر (۸، ۹، ۱۰ و ۱۷) و پوشش نما با سیمان تخته‌ماله (۳، ۴، ۵، ۱۱ و ۱۳) تقسیم می‌شود (جدول ۱۳). خانه‌های ۱، ۲، ۶ و ۱۷ با ایجاد سردر ورودی و خانه‌های ۳ و ۴ با تغییر مصالح اطراف در، ورودی خانه را شاخص‌سازی کرده‌اند.

- برونگرایی و درونگرایی

خانه‌های شماره ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۱۱، ۱۳، ۱۶ و ۱۷ کاملاً درونگرا هستند و ۸ خانه دیگر برونگرا می‌باشند.

نمای خانه‌های این دوره صرفاً پوشش سطح خارجی خانه‌ها بوده و تنوع در مصالح صرفاً به دلیل کاربردی بوده و جنبه تزئینی نداشته است.

جدول ۳: خانه های دوره اول شهر اصفهان (۱۳۵۷ تا ۱۳۶۱)

ارتباط یک ضلع سایت با گذر	ارتباط حدافل دو ضلع سایت با گذر			
	شمالی	جنوبی	شرقی یا غربی	ارتباط سایت با گذر به اندازه یک در
(۱) خیابان کهندهژ ۱۳۶۱	(۷) خیابان کاظمی ۱۳۵۹	(۱۰) رسالتجنوبی ۱۳۶۰	(۱۴) خیابان تالار ۱۳۶۰	(۱۶) خیابان پروین ۱۳۶۰
(۲) آتشگاه ۱۳۶۰	(۸) خیابان شقایب ۱۳۶۱	(۱۱) خیابان وحید ۱۳۶۰	(۱۵) باغ دریاچه ۱۳۵۹	(۱۷) خیابان جهاد ۱۳۵۷
(۳) خیابان آتشگاه ۱۳۵۷	(۹) خیابان توحید ۱۳۵۹	(۱۲) میدان قدس ۱۳۶۰		
(۴) خیابان نیاصرم ۱۳۵۹		(۱۳) خیابان باهنر ۱۳۵۷		
(۵) خیابان وحید ۱۳۵۷				
(۶) کوچه بکتاش ۱۳۵۷				

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره دوم (۱۳۶۲ تا ۱۳۶۶)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

خانه های قرار گرفته شده در هر دسته در جدول شماره ۴ به استثناء خانه های شماره ۳ و ۱۲، که دارای فرم متفاوتی هستند، بقیه از نظر فرم تفاوت فاحشی با یکدیگر ندارند. خانه ها از جهت مصالح مورد استفاده در نما مانند دوره قبل به ۳ دسته پوشش نما با سنگ سفیدچینی (۴، ۹، ۱۱، ۱۶ و ۱۷)، پوشش نما با آجر (۱، ۲، ۳، ۵، ۷، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱۴ و ۱۵) و پوشش نما با سیمان تخته ماله (۶ و ۱۲) تقسیم می شود (جدول ۱۳).

در این دوره شاهد ساخت خانه های متمایز از نظر فرم (۳ و ۱۲) با سایر خانه ها هستیم ولی مصالح مورد استفاده با دوره قبل یکسان است.

- برونگرایی و درونگرایی

خانه های ۴، ۵، ۶، ۱۵، ۱۶ و ۱۷ درونگرا هستند و ۱۱ خانه دیگر برونگرا می باشند.

- در معرض دید قرار گرفتن

پژوهشگران با خانه های مانند خانه ۲ مواجه شدند که هرچند از دوسمت با گذر در تماس بودند، صرفاً به نمای سمت گذر اصلی تر توجه شده و نمای سمت دیگر با مصالح ارزان پوشیده شده و حتی پنجره جهت نورگیری هم در آن سمت باز نشده بود؛ در بررسی ها این نوع خانه ها که تعدادشان کم بود و در چند دوره ی اول تحقیق وجود داشتند را جزء خانه هایی که با یک گذر در تماس هستند محسوب شده اند.

جدول ۴: خانه های دوره دوم شهر اصفهان (۱۳۶۲ تا ۱۳۶۶)

ارتباط یک ضلع سایت با گذر		ارتباط حد اقل دو ضلع سایت با گذر		
شمالی	جنوبی	شرقی یا غربی	ارتباط سایت با گذر به اندازه یک در	
(۱) خیابان باهنر ۱۳۶۳	(۵) خیابان امین ۱۳۶۴	(۱۰) محتشم کاشانی	(۱۲) شهرک گلها ۱۳۶۳	(۱۵) شیخ بهائی ۱۳۶۳
(۲) خیابان آتشگاه ۱۳۶۳	(۶) ابوالحسن ۱۳۶۵	(۱۱) شهرک گلها ۱۳۶۳	(۱۳) خیابان خرم ۱۳۶۴	(۱۶) شیخ بهائی ۱۳۶۳
(۳) خیابان اردیبهشت ۱۳۶۴	(۷) خیابان توحید ۱۳۶۲	(۱۲) شهرک گلها ۱۳۶۳	(۱۴) خیابان فردوسی ۱۳۶۵	(۱۷) باغ دریاچه ۱۳۶۲
(۴) خیابان کاظمی ۱۳۶۵	(۸) آبشار دوم ۱۳۶۳	(۱۲) شهرک گلها ۱۳۶۳	(۱۴) خیابان فردوسی ۱۳۶۵	(۱۷) باغ دریاچه ۱۳۶۲
(۶) ملاصدرا ۱۳۶۲	(۹) آبشار دوم ۱۳۶۳	(۱۲) شهرک گلها ۱۳۶۳	(۱۴) خیابان فردوسی ۱۳۶۵	(۱۷) باغ دریاچه ۱۳۶۲

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره سوم (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۱)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

خانه های قرار گرفته شده در هر دسته در جدول شماره ۵ به استثناء خانه های شماره ۱۴، که دارای فرم متفاوتی هستند، بقیه از نظر فرم تفاوت زیادی با یکدیگر ندارند. خانه ها از جهت مصالح مورد استفاده در نما مانند دو دوره قبل است. پوشش نما سیمان تخته ماله وجود ندارد (پوشش نمای خانه های ۲، ۶ و ۱۰ در دوره های بعد تغییر کرده و با بررسی انجام شده مشخص شد پوشش نمای خانه های ۶ و ۱۰ سنگ سفید چینی و پوشش نمای خانه ۲ آجر بوده است)

- برونگرایی و درونگرایی

هیچ یک از خانه های دوره مورد مطالعه، حتی خانه هایی که ارتباطشان با گذر به اندازه یک در است (خانه ۱۴ و ۱۵) درونگرا نیستند.

کاهش درونگرایی از این دوره به بعد مشهود است.

جدول ۵: خانه های دوره سوم (۱۳۶۷ تا ۱۳۷۱)

ارتباط یک ضلع سایت با گذر	ارتباط حد اقل دو ضلع سایت با گذر		ارتباط سایت با گذر	
	جنوبی	شمالی	جنوبی	شمالی
(۱۴) خیابان استانداری ۱۳۶۹	(۱۰) فرسان ۱۳۶۹	(۸) خیابان رودکی ۱۳۷۰	(۵) شهرک امام صادق ۱۳۷۰	(۱) خیابان بعثت ۱۳۶۹
(۱۵) خیابان خاقانی ۱۳۶۸	(۱۱) میرزا طاهر ۱۳۷۰	(۹) بزرگمهر ۱۳۷۱	(۶) رباط سوم ۱۳۶۹	(۲) خیابان رباط ۱۳۶۹
	(۱۲) میرزا طاهر ۱۳۷۰		(۷) خیابان آیت ۱۳۷۰	(۳) خیابان رباط ۱۳۷۱
	(۱۳) باغ دریاچه ۱۳۶۹			(۴) چهارباغ بالا ۱۳۶۷

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره چهارم (۱۳۷۲ تا ۱۳۷۶)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

همان‌طور که در جدول شماره ۶ دیده می‌شود خانه شماره ۱ جزء اولین خانه‌های با ارتفاع بیش از ۱۲/۵ متر طبق طرح تفصیلی اجرا شده از سال ۷۲ شهر اصفهان می‌باشد. این ساختمان شمالی و برون‌گرا است. سنگ گرانیت مشکی و سنگ چینی تیشه خورده مورد استفاده در نمای این خانه در دوره‌های قبلی وجود نداشته است. خانه شماره ۱۱ نیز مانند خانه شماره ۱، یکی از اولین خانه‌ها در اصفهان با ارتفاع بیش از ۱۲/۵ متر ارتفاع است. در این خانه از سنگ گرانیت طوسی و شیشه‌های رفلکس پیوسته استفاده شده که در دوره‌های قبلی این مصالح مورد استفاده در نمای خانه‌ها قرار نگرفته بود. علاوه بر متفاوت بودن خانه‌های شماره ۱ و ۱۱ در ارتفاع و مصالح، فرم این خانه‌ها با خانه‌های دوره قبلی متفاوت است. فرم خانه‌هایی که در دوره دوم و سوم به عنوان متفاوت ذکر شد در خانه‌های دوره قاجار و پهلوی مشابهت داشت ولی فرم خانه‌های ۱ و ۱۱ مشابه قبلی در خانه‌های اصفهان نداشته است. فرم و مصالح استفاده شده در بقیه خانه‌های این دوره مشابه خانه‌های دوره‌های قبل است.

- برون‌گرایی و درون‌گرایی

خانه شماره ۱۰ با اینکه با دو گذر در ارتباط است، دارای فکر درون‌گرا است. بدنه خارجی خانه نما نشده و صرفاً کناره‌های در ورودی نفر رو و پارکینگ و داخل حیاط خانه نما شده است. خانه‌های ۱۵ و ۱۶ نیز درون‌گرا هستند.

در این دوره مصالح جدید و فرم‌های جدید و متفاوت از قبل وارد نمای خانه‌ها شد.

جدول ۶: خانه های دوره چهارم (۱۳۷۲ تا ۱۳۷۶)

ارتباط یک ضلع سایت با گذر	ارتباط حداقل دو ضلع سایت با گذر		
	شمالی	جنوبی	شرقی یا غربی
(۱) بیشه حبیب ۱۳۷۶	(۴) خیابان روه کی ۱۳۷۰	(۶) خیابان میرزا طاهر ۱۳۷۴	(۸) منوچهری ۱۳۷۶
(۲) خیابان بزرگمهر ۱۳۷۵	(۵) خیابان بزرگمهر ۱۳۷۱	(۷) خیابان کاشانی ۱۳۷۴	(۹) خیابان تالار ۱۳۷۶
(۳) خیابان کاوه ۱۳۷۳			(۱۰) طالقانی ۱۳۷۶
			(۱۱) چهارباغ بالا ۱۳۷۶
			(۱۲) خیابان کاوه ۱۳۷۴
			(۱۳) خیابان کاوه ۱۳۷۵
			(۱۴) چهارباغ خواجه ۱۳۷۴
(۱۵) خیابان توحید ۱۳۷۲			(۱۶) لاله شمالی ۱۳۷۳
			(۱۷) کاوه- چمران ۱۳۷۴
			(۱۸) رزمندگان ۱۳۷۶

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره پنجم (۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

خانه های ۶ و ۱۰ و ۱۴ از نظر فرم مشابه خانه‌های دوره‌های قبل است ولی از نظر مصالح متفاوت است. در خانه ۶ و ۱۰ از سنگ تراورتن در رنگهای مختلف و در خانه ۱۴ از سنگ گرانیت در دو رنگ مختلف در کنار آجر استفاده شده است. خانه ۱۱ دارای فرم و مصالح متفاوت است و خانه های ۳ و ۹ دارای فرم متفاوت ولی مصالح مشابه دوره های قبل هستند.

- برونگرایی و درونگرایی

خانه ۱۶ و ۱۷ درونگرا هستند.

در این دوره تمایز در فرم و مصالح نسبت به دوره‌های قبل افزایش یافته است.

جدول ۷: خانه‌های دوره پنجم (۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱)

ارتباط سایت با گذر به اندازه یک در	ارتباط حداقل دو ضلع سایت با گذر	ارتباط یک ضلع سایت با گذر		
		جنوبی	شمالی	
۱۶) باغ دریاچه ۱۳۸۰	۱۳) خیابان کاوه ۱۳۸۰	۹) آپادانا دوم ۱۳۷۸	۵) خیابان کاشانی ۱۳۷۹	۱) سلمان فارسی ۱۳۷۹
۱۷) بلوار کشاورز ۱۳۷۷	۱۴) خیابان	۱۰) خیابان ارتش ۱۳۸۱	۶) خیابان جی ۱۳۸۰	۲) کوی امام صادق ۱۳۷۸
	۱۵) خیابان مهر ۱۳۷۹	۱۱) آبشار اول ۱۳۷۸	۷) شهبازی ۱۳۸۱	۳) خیابان رباط ۱۳۷۹
		۱۲) غرضی ۱۳۸۰	۸) خیابان ارتش ۱۳۸۰	۴) خیابان رباط ۱۳۸۰

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره ششم (۱۳۸۲ تا ۱۳۸۶)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

طبق جدول شماره ۸ خانه‌های ۱، ۳، ۴، ۷، ۹، ۱۰، ۱۳، ۱۶ و ۱۷ از نظر فرم کاملاً شبیه خانه‌های دوره قبل است ولی مصالح جدیدی در آنها در کنار آجر زرد رنگ معمولی، که مصالح غالب نمای این خانه‌ها می‌باشد، استفاده شده است. خانه ۲ و ۱۲ شبیه خانه‌هایی است که در ۳ دوره اول به عنوان خانه متمایز و متفاوت از سایرین ساخته می‌شد. خانه‌های شماره ۵، ۶، ۸، ۱۱، ۱۴ و ۱۵ از نظر فرم و مصالح و رنگ متفاوت از خانه‌های دوره‌های قبلی است. مصالح مورد استفاده در جدول شماره ۱۳ آورده شده است.

خانه‌های ۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۲ و ۱۵ در بخش‌هایی از شهر قرار دارند که عمده ساکنین از نظر مالی جزء قشر بالاتر متوسط و ثروتمند جامعه محسوب می‌شوند.

فرم خانه‌های ۸، ۱۱، ۱۴ و ۱۵ بر اساس سبک‌های جهانی است.

- برونگرایی و درونگرایی

تمام خانه‌های این دوره برونگرا هستند.

- عمده خانه‌هایی که در دوره ششم تحقیق از نظر فرم و مصالح متفاوت از سایر خانه‌ها ساخته شده اند در مناطق ثروتمند نشین شهر واقع هستند.

جدول ۸: خانه های دوره ششم (۱۳۸۲ تا ۱۳۸۶)

ارتباط یک ضلع سایت با گذر به اندازه یک در	ارتباط حداقل دو ضلع سایت با گذر	ارتباط یک ضلع سایت با گذر		
		شمالی	جنوبی	شرقی یا غربی
(۱۷) باغ زرشک ۱۳۸۵	(۱۲) بوستان سعدی ۱۳۸۲	(۱۱) شریعتی غربی	(۶) میرزا طاهر ۱۳۸۲	(۱) خیابان خلجا ۱۳۸۲
	(۱۳) خیابان باهنر ۱۳۸۲		(۷) خیابان صائب ۱۳۸۲	(۲) هزار جریب ۱۳۸۴
	(۱۴) خیابان رباط ۱۳۸۴		(۸) باغ زرشک ۱۳۸۵	(۳) خیابان کاظمی ۱۳۸۴
	(۱۵) چهارباغ بالا ۱۳۸۵		(۹) خیابان آل بویه ۱۳۸۶	(۴) خیابان مولوی ۱۳۸۵
	(۱۶) شمس آبادی ۱۳۸۶		(۱۰) شمس آبادی ۱۳۸۵	(۵) عباس آباد ۱۳۸۵

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه های دوره هفتم (۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

خانه های ۷، ۱۴ و ۱۵ از نظر فرم و مصالح مشابه خانه های دوره های اولیه تحقیق هستند.

خانه های ۶، ۹ و ۱۰ از نظر فرم مشابه دوره های اولیه هستند ولی از نظر رنگ یا جنس آجر متفاوتند.

خانه های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۶ و ۱۷ از نظر فرم و مصالح کاملاً متمایز و متفاوت از یکدیگراند. در نمای خانه ۱۳ از مصالح گرانیقیمت مانند سنگ مرمر اسلب استفاده شده است.

خانه های ۱۳ و ۱۷ از برندهای تجاری در زمینه خانه سازی می باشند. خانه ۱۳ برند (ایران زمین) که در زمینه ساخت مجتمع های مسکونی لوکس فعال است و برند دیگر (مجتمع پزشکان) که آن نیز در زمینه ساخت مجتمع های با کیفیت بالا فعال می باشد.

- برونگرایی و درونگرایی

تمام خانه های این دوره برونگرا هستند.

- ایجاد برندهای ساختمانی جهت ایجاد تمایز بیشتر.

- خانه های انتخاب شده در این دوره از نظر فرم و مصالح مورد استفاده، متمایز از یکدیگرند.

جدول ۹: خانه های دوره هفتم (۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱)

ارتباط حداقل دو ضلع سایت با گذر	ارتباط یک ضلع سایت با گذر			
	شمالی	جنوبی	شرقی یا غربی	شمالی
(۱۵) خیابان رودکی ۱۳۸۸	(۱۴) میرزاظاهر ۱۳۸۸	(۹) خیابان غرضی ۱۳۸۷	(۶) خیابان میرداماد ۱۳۹۰	(۱) شیخ صدوق شمالی ۱۳۸۷
(۱۶) پروین-عطار ۱۳۸۹		(۱۰) فردوسی ۱۳۸۸	(۷) خیابان رباط ۱۳۹۱	(۲) خیابان ارتش ۱۳۸۸
(۱۷) مشتاق سوم ۱۳۹۰		(۱۱) شمس آبادی ۱۳۸۸	(۸) باغ غدیر- فردوس ۱۳۹۱	(۳) شیخ صدوق ۱۳۸۸
(۱۸) خیابان رباط ۱۳۹۰		(۱۲) خیابان پروین ۱۳۹۰		(۴) علامه امینی ۱۳۹۰
		(۱۳) آبشار اول ۱۳۹۱		(۵) خیابان ملاصدرا ۱۳۹۰

منبع: پژوهشگران

تحلیل خانه‌های دوره هشتم (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶)

- تمایز و تشابه مصالح و فرم

خانه های ۱، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۲ و ۱۷ در مناطق مرفه نشین و ۳، ۵، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳ و ۱۵ در مناطق متوسط و ۱۶ در منطقه فقیر نشین شهر اصفهان قرار گرفتند. مهمترین ویژگی تمام خانه ها متفاوت بودن فرم و مصالح آنها با هم و با زمینه است. در مناطق ثروتمند نشین مصالح مورد استفاده در نما گرانبه‌تر هستند ولی در مناطق متوسط نشین، از مصالح ارزان قیمت استفاده شده است و در منطقه فقیر نشین، حتی ساختمان پوشش نما نشده است.

- برونگرایی و درونگرایی

تمام خانه های این دوره برونگرا هستند.

- در معرض دید قرار گرفتن

در شهر اصفهان اکثر زمین های مسکونی صرفاً با گذر از یک سمت در تماس هستند و تعداد زمین هایی که به اندازه یک در یا دو ضلع یا بیشتر آنها با گذر در تماس باشد، بسیار محدود و کمتر است. آنچه در این دوره مشاهده می شود تمایل شدید به ساخت در زمین هایی است که با گذر ارتباط بیشتر دارند و بیشتر در معرض دید هستند.

- همه خانه‌ها متمایز از هم ساخته شده‌اند و وجه تمایز از فرم به گران قیمت بودن مصالح مورد استفاده تغییر کرده است.

- تمایل به بیشتر دیده شدن خانه در این دوره مشهود است.

جدول ۱۰: خانه های دوره هشتم (۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶)

ارتباط حداقل دو ضلع سایت با گذر		ارتباط یک ضلع سایت با گذر		
		جنوبی	شمالی	
۱۳۹۴ بزرگمهر (۱۵)	۱۳۹۲ شیدای اصفهانی (۱۱)	۱۳۹۶ ردانی پور (۹)	۱۳۹۲ خیابان وحید (۵)	۱۳۹۲ شمس آبادی (۱)
۱۳۹۴ متری ۲۴ (۱۶)	۱۳۹۲ باغ دریاچه (۱۲)	۱۳۹۶ خیابان آیت (۱۰)	۱۳۹۳ خیابان آزادی (۶)	۱۳۹۲ بیشه حبیب (۲)
۱۳۹۶ باغ دریاچه (۱۷)	۱۳۹۲ میرزاظاهر (۱۳)		۱۳۹۴ همدانیان (۷)	۱۳۹۴ حکیم شفایی (۳)
۱۳۹۶ بز، گراه خیام (۱۸)	۱۳۹۳ خیابان تالار (۱۴)		۱۳۹۶ چهارباغ خیابان بالا (۸)	۱۳۹۶ منوچهری (۴)

منبع: پژوهشگران

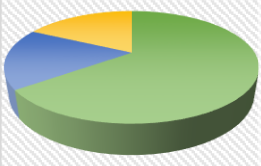
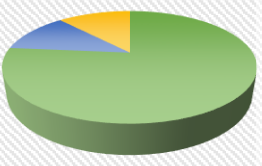

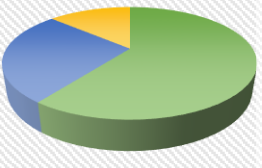
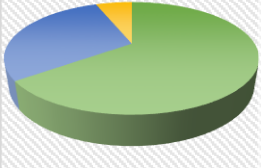
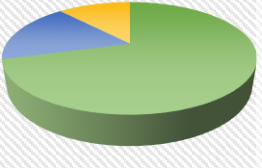
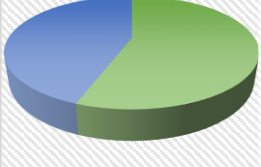
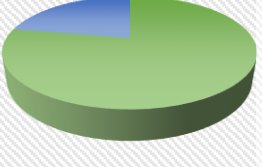
جدول ۱۱: خلاصه تحلیل هشت دوره تحقیق

از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۱ (دوره اول تا آخر سوم)	از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۹۱ (چهارم تا آخر هفتم)	از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ (هشتم)
- نمای خانه های دوره اول صرفاً پوشش سطح خارجی خانه ها بوده و تنوع در مصالح صرفاً به دلیل کاربردی بوده و جنبه تزئینی نداشته است . - اکثر خانه های دوره اول تحقیق با وجود تقسیم بندی زمین های شهر به صورت مدرن درونگرا بودند. درونگرایی در دوره های بعدی تحقیق کاهش داشت به نحوی که بعد از دوره پنجم دیده نشد. - محدودیت تنوع مصالح مورد استفاده در نمای خارجی - خانه با فرم متفاوت از سایر خانه ها از این دوره به صورت بسیار محدود دیده شد. خانه هایی که در این دوره می خواستند از سایر خانه ها متمایز باشند، مانند خانه های دوره قاجار یا پهلوی اول، از ستونهای مرتفع داخل ایوان در حیاط استفاده می کردند ولی مصالح مورد استفاده در نمای آنها مشابه سایر خانه ها بود.	- از دوره چهارم تحقیق این دوره مصالح جدید و فرم های جدید و متفاوت از قبل وارد نمای خانه ها شد. - عمده خانه هایی که از نظر فرم و مصالح متفاوت از سایر خانه ها ساخته شده اند در مناطق ثروتمند نشین شهر واقع شده بودند. -افزایش ارتفاع ساختمان -افزایش تجاری سازی -ایجاد برندهای ساختمانی	-همه خانه های ساخته شده در این دوره از نظر فرم، مصالح و رنگ متمایز از هم ساخته شده اند. وجه برتری جویی در تمایز از فرم به گران قیمت بودن مصالح مورد استفاده تغییر کرده است. - تمایل به بیشتر دیده شدن خانه در این دوره مشهود است.

منبع: پژوهشگران

برای مطالعه معیار انتخاب زمین توسط سازندگان و استفاده کنندگان از نظر نحوه ارتباط با گذرجهت ساخت خانه طی ۴۰ سال اخیر جدول شماره ۱۲ ترسیم شد.

جدول ۱۲: تعداد بر مرتبط با گذر در خانه ها در دوره ۱۳۵۷ تا آخر ۱۳۹۶

تعداد بر مرتبط با گذر در خانه ها		دوره
۱۳۶۲-۱۳۶۶ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	۱۳۵۷-۱۳۶۱ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	دوره اول و دوم
۱۳۷۲-۱۳۷۶ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	۱۳۶۷-۱۳۷۱ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	دوره سوم و چهارم
۱۳۸۲-۱۳۸۶ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	۱۳۷۷-۱۳۸۱ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	دوره پنجم و ششم
۱۳۹۲-۱۳۹۶ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	۱۳۸۷-۱۳۹۱ خانه یک بر خانه با دو بر یا بیشتر ارتباط خانه با گذر به اندازه یک در	دوره هفتم و هشتم

منبع: پژوهشگران

تقسیم بندی زمین های شهر اصفهان به نحوی است که اکثر خانه ها صرفا از یک سمت با گذر در ارتباطند، با این حال شاهد افزایش شدید تمایل به ساختن و زندگی در خانه هایی که ارتباط بیشتری با گذر دارند و کاهش تمایل به خانه هایی که ارتباط محدود با گذر دارند هستیم که می تواند به دلیل تمایل سازندگان و استفاده کنندگان به بیشتر دیده شدن و افزایش ارتباط اجتماعی و نشان دادن طبقه اجتماعی و تمایز از سایرین باشد.

جدول ۱۳: مصالح مورد استفاده در خانه ها در دوره ۱۳۵۷ تا آخر ۱۳۹۶

دوره زمانی	مصالح مورد استفاده
دوره اول (۱۳۵۷-۱۳۶۱)	سنگ چینی سفید ، سیمان تخته ماله ، آجر زرد رنگ ، سنگ بادبر سیاه ، سنگ لاشتر تیشه خورده برای ازاره
دوره دوم (۱۳۶۲-۱۳۶۶)	سنگ چینی سفید ، سیمان تخته ماله ، آجر زرد رنگ ، سنگ بادبر سیاه ، سنگ لاشتر تیشه خورده برای ازاره
دوره سوم (۱۳۶۷-۱۳۷۱)	سنگ چینی سفید ، آجر زرد رنگ ، سنگ بادبر سیاه ، سنگ لاشتر تیشه خورده برای ازاره
دوره چهارم (۱۳۷۲-۱۳۷۶)	سنگ گرانیت سیاه و خاکستری ، سنگ چینی سفید ، سیمان بری ، آجر زرد رنگ ، سنگ بادبر سیاه و سفید ، سنگ لاشتر تیشه خورده برای ازاره ، شیشه انعکاسی پیوسته
دوره پنجم (۱۳۷۷-۱۳۸۱)	سنگ تراورتن نارنجی و قرمز ، سنگ گرانیت خاکستری و قرمز و سیاه ، آجر زرد رنگ ، سنگ بادبر سفید ، سنگ لاشتر تیشه خورده برای ازاره ، کاشی ، شیشه رفلکس
دوره ششم (۱۳۸۲-۱۳۸۶)	آجر زرد و قرمز ، سنگ لاشتر تیشه خورده ، شیشه رفلکس و شیشه پیوسته رفلکس ، شیشه پیوسته سیاه ، سنگ تراورتن سفید و قرمز و کرم و شکلاتی ، سنگ گرانیت سیاه و قرمز و خاکستری ، سنگ بادبر سیاه ، پنجره های لامل
دوره هفتم (۱۳۸۷-۱۳۹۱)	آجر زرد و قرمز و شامورتی قرمز و قهوه ای و گل بهی ، آجر نسوز کرم-بژ و شامورتی کرم بژ و شامورتی قهوه ای ، سنگ تراورتن سفید و خرمایی و نارنجی قرمز و شکلاتی، سنگ تراورتن چرمی تنه درختی و شکلاتی و خرمایی، سنگ قیچی سفید و خرمایی، سنگ سفید سمیرم ، سنگ مرمر زرد ، سنگ بادبر نارنجی ، سنگ گرانیت سیاه ، سیمان تخته ماله ، شیشه پیوسته دودی ، چوب حرارت دیده
دوره هشتم (۱۳۹۲-۱۳۹۶)	سنگ تراورتن سفید و تنه درختی، سنگ تراورتن چرمی خرمایی، آجر زرد و گلبهی و نارنجی، آجر نسوز قهوه ای و سفید و کرم و کرم - بژ و شامورتی کرم و شامورتی قهوه ای و سندبلاست قهوه ای، سنگ مرمر زرد، سنگ مرمریت گلدن بلک، سنگ مرمریت اسلب بوک مچ الیگودرز، سنگ گرانیت مشکی، سنگ سفید سمیرم، سنگ قیچی قهوه ای و خرمایی، چوب حرارت دیده، ورق کامپوزیت خاکستری و سیاه، پنجره لامل سیاه، شیشه پیوسته سیاه، سنگ مرمر

منبع: پژوهشگران

مطالعه جدول ۱۱ و ۱۳ نشان می دهد در ۳ دوره اول تحقیق (۱۳۵۷ تا ۱۳۷۱) تنوع مصالحی وجود نداشته است. از دوره چهارم تا آخر دوره هفتم (۱۳۷۲ تا آخر ۱۳۹۱) در هر دوره تنوع مصالح مورد استفاده در نما افزایش می یابد. در دوره آخر تحقیق علاوه بر افزایش تنوع مصالح، استفاده از مصالح گرانتیتمت در نما رواج می یابد.

بررسی کاربرد الگوهای برونگرا:

جدول ۱۴: درصد درونگرایی و برونگرایی در ۸ دوره مورد مطالعه از ۱۳۵۷ تا آخر ۱۳۹۶

دوره تحقیق	درصد خانه های درونگرا	درصد خانه های برونگرا
دوره اول (۱۳۶۱-۱۳۵۷)	۵۳٪	۴۷٪
دوره دوم (۱۳۶۶-۱۳۶۲)	۳۵٪	۶۵٪
دوره سوم (۱۳۶۷-۱۳۷۱)	۰٪	۱۰۰٪
دوره چهارم (۱۳۷۲-۱۳۷۶)	۱۷٪	۸۳٪
دوره پنجم (۱۳۷۷-۱۳۸۱)	۱۲٪	۸۸٪
دوره ششم (۱۳۸۲-۱۳۸۶)	۰٪	۱۰۰٪
دوره هفتم (۱۳۸۷-۱۳۹۱)	۰٪	۱۰۰٪
دوره هشتم (۱۳۹۲-۱۳۹۶)	۰٪	۱۰۰٪

منبع: پژوهشگران

بررسی جدول ۱۴ نشان می دهد از دوره اول تحقیق- که اکثر خانه ها درونگرا بودند- به بعد با گذشت زمان تمایل به درونگرایی کاهش یافته به نحوی که در ۳ دوره آخر تمام خانه های مورد مطالعه برونگرا بوده اند.

نتیجه گیری

انسان نیازمند روابط اجتماعی است و روابط اجتماعی می تواند تبدیل به سرمایه اجتماعی شود. در دنیای سنت اعتبار و سرمایه اجتماعی بر پایه اعتبار خانواده بود ولی در دوره مدرن این اعتبار فردی شده است. در شهرها بر اساس روش ها و سبک های زندگی مشابه گروه های اجتماعی تشکیل می شوند. در جامعه مدرن افراد برای اینکه بتوانند روابط اجتماعی بهتر برقرار کنند و سرمایه اجتماعی خود را افزایش دهند شأن اجتماعی برای خود به وجود می آوردند تا در گروه های هم رده خود در جامعه شهری قرار گیرند. وارد شدن خانه به فرآیند مد خود موجب شکل گیری آرمان جدیدی تحت عنوان "آرمان حیثیت" در زمینه ی شکل خانه شده است. شیک بودن خانه، استفاده از مصالح جدید و متنوع در آن، باز نشدن آن به سمت نامناسب کوچک و... مثال هایی از این فاکتورهای جدید هستند. در نهایت، خانه وسیله یا ابزاری برای شکل دادن به هویت شده است. مطالعات نظری نشان داد روابط اجتماعی می تواند بر نمای خانه ها اثر داشته باشد و اثر آن می تواند خود را با متمایز بودن از سایرین و نشان دادن آن تمایز با برونگرایی و بیشتر در معرض دید قرار گرفتن خود را نشان دهد. پژوهش نشان داد خانه ها در سال های ابتدایی تحقیق درونگرا و با فرم های مشابه و مصالح محدود و مشابه بودند که با گذشت زمان روند تغییر

یافته و خانه ها برونگرا شدند به نحوی که در ۱۵ سال آخر دوره تحقیق تمام نمونه های جمع آوری شده برونگرا بودند، فرم خانه ها نیز متنوع شدند به نحوی که در ده سال آخر تحقیق هیچ دو خانه ای از نظر فرم شبیه به هم نبودند. در پنج سال آخر دوره زمانی تحقیق مصالح گران قیمت علاوه بر فرم متفاوت موجب متمایز شدن خانه ها می شد. تحقیق نشان داد که تمایل به بیشتر دیده شدن خانه با انتخاب زمین هایی که بیشتر با گذر در ارتباط هستند در دوره تحقیق افزایش داشته است.

منابع

- انصاری، ابراهیم و عطایی، پری. (۱۳۹۱). بررسی میزان و تأثیر سرمایه اجتماعی بر روابط اجتماعی ساکنان مجتمع های مسکونی (مطالعه موردی: دو منطقه از شهر اصفهان). مطالعات شهری، ۲(۲)، ۱۱۳-۱۳۸.
- بهزادفر، مصطفی و طهماسبی، ارسلان. (۱۳۹۲). شناسایی و ارزیابی مولفه های تاثیرگذار بر تعاملات اجتماعی تحکیم و توسعه روابط شهروندی در خیابان های شهری: نمونه موردی مطالعه سنندج. باغ نظر، ۱۰(۲۵)، ۱۷-۲۸.
- تقوایی، علی اکبر و معروفی، سکینه و پهلوان، سمیه. (۱۳۹۱). ارزیابی تأثیر کیفیت محیط شهری بر روابط اجتماعی شهروندان مورد مطالعه: محله آبکوه شهر مشهد. نقش جهان، ۳(۱)، ۴۵-۵۴.
- حافظ نیا، محمد رضا. (۱۳۹۳). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. چاپ بیستم، تهران: انتشارات سمت.
- حیدر نتاج، وحید و احمدی، سهیلا. (۱۳۹۸). تحلیل روابط فضایی خانه های روستایی بر اساس نگرش فرهنگی-اجتماعی (مطالعه موردی: روستای کوهپر). مسکن و محیط روستا، ۳۸(۱۶۶)، ۱۹-۳۴.
- حیدری، شاهین. (۱۳۹۵). درآمدی بر روش تحقیق در معماری. چاپ سوم. تهران: انتشارات فکر نو.
- خاکی، غلامرضا. (۱۳۹۵). روش تحقیق با ریکرد پایان نامه نویسی. چاپ پنجم، تهران: نشر فوژان.
- ربانی، رسول و کجباغ، محمدباقر. (۱۳۸۶). روانشناسی اجتماعی دیدگاه ها و نظریه ها. چاپ اول، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان
- سیدی، فرانک و بیرقی، محمدرحیم. (۱۳۹۱). بررسی تطبیقی روابط اجتماعی سبک زندگی دینی و سبک زندگی مدرن با تأکید بر جامعه ایران. پژوهش دینی، ۲۵(۲): ۳۵-۶۴.
- سهیلی، جمال الدین و عارفیان، انسیه. (۱۳۹۵). تحلیل روابط اجتماعی انسانی در فضاهاى مسجد مدرسه های دوره قاجار قزوین براساس رویکرد نحو فضا. نشریه پژوهشهای جغرافیای انسانی. ۴۸(۳): ۴۹۱-۴۷۵
- شریف نژاد، نعمت الله و صابری، حمید و خادم الحسینی، احمد و زیاری، کرامت الله و آزانی، مهری. (۱۳۹۹). ارزیابی مولفه های تأثیرگذار بر پایداری ساختار درآمد شهرداری (مطالعه موردی: کلانشهر اصفهان). نگرش های جدید در جغرافیای انسانی، ۱۲(۲): ۲۵۱-۲۶۷
- طالبی، ژاله. (۱۳۸۳). روابط اجتماعی در فضاهاى شهری. نامه علوم اجتماعی، زمستان، شماره ۲۴(۴۴۹)، ۱۶۱-۱۸۰.
- فلامکی، محمد منصور. (۱۳۹۳). ریشه ها و گرایش های نظری معماری، چاپ پنجم، نشر فضا، تهران.
- کلانتری، عبدالحسین و حسینی زاده آرانی، سیدسعید. (۱۳۹۶). روابط اجتماعی در جامعه شهری: بررسی عوامل اجتماعی و روانی مؤثر بر احساس تنهایی مورد مطالعه: شهروندان تهرانی. مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۶(۲)، ۲۸۳-۲۵۷.
- گروت، لیندا و وانگ، دیوید. (۱۳۹۲). روشهای تحقیق در معماری. علیرضا عینی فر، چاپ هفتم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۱). تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید. ناصر موفقیان. چاپ هفتم، تهران: نشر نی.

-وبر، مارکوس. (۱۳۹۵). مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی. احمد صدارتی، چاپ یازدهم. تهران: انتشارت نشر مرکز.

-Archer, J. (۲۰۱۵). Social Theory of Space: Architecture and the Production of Self, Culture, and Society. Journal of the Society of Architectural Historians, ۶۴(۴), ۴۳۰- ۴۳۳.

-Bourdieu, P. (۱۹۸۶). The Forms of Capital. In J. Richardson (Ed.), Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. New York: Greenwood.

-Gartman, D. (۲۰۱۳). Culture, Class, and Critical Theory: Between Bourdieu and the Frankfort School. New York: Routledge.

-Grabb, E. G. (۱۹۹۵). Social Inequality: classical and contemporary theorists (A. Gharavizad & A. Siahpoush Trans.). Tehran: Farhang Moaser.

- Kellett, P. and M. Napier, (۱۹۹۵): Squatter Architecture? A Critical Examination of Vernacular Theory and Spontaneous Set-tlement with Reference to South America and South Africa. Traditional Dwellings and Settlements Review, ۶(۲), pp: ۷-۲۴.

-Rapoport, A. (۲۰۰۵). Culture, Architecture and Design. Chicago, IL: Locke Scientific.

- Savage, M. (۲۰۱۲): The Lost Urban Sociology of Pierre Bourdieu, Blackwell Publishing. New York.

The Role of Social Relations on Facade of the Houses After The Islamic Revolution (Case study: Isfahan)

Abstract

The house facade has an influential role in the general order of the face of the city. What we see today in the cities is an indication of disorderliness that is affected by various factors. The present research aimed to investigate the role of social relations as one of the factors affecting the main facade of the houses in Isfahan between ۱۹۷۸ to ۲۰۱۷. In the present research, ۱۳۵ houses were selected in the city of Isfahan through snowball sampling. In the present research, the social relationships are considered independent variables, and the main facade of the house was considered the dependent variable. Following the studies, they used the building facades for showing differentiation and exposing more their social relations. Therefore, the researchers conducted a qualitative study to investigate the process of distinction of the houses' facade and examined the value of the display of the facade of the houses, both qualitatively and quantitatively, during four decades after the Islamic revolution. The results indicated that social relations have a considerably influential role in the houses' main facade in the city of Isfahan during the last four decades.

Keywords: Lifestyle, Culture, Main Facade of House, Social Relations.